

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

**στην πρόταση νόμου «Προτάσεις νόμων με λαϊκή πρωτοβουλία
κατ' εφαρμογή του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος»**

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Επί της Αρχής

Η εισαγωγή θεσμών και διαδικασιών άμεσης συμμετοχής των πολιτών στο πλαίσιο των σύγχρονων αντιπροσωπευτικών δημοκρατιών αποτελεί μία διεθνή τάση, καθώς αφ' ενός θεωρείται ένας τρόπος αναβίωσης του πολιτικού ενδιαφέροντος των πολιτών, υπέρβασης των φαινομένων κρίσης της δημοκρατίας και βελτίωσης της ποιότητας των λαμβανομένων αποφάσεων, αφ' ετέρου διευκολύνεται από τις δυνατότητες που δίνουν οι νέες τεχνολογίες. Μόνο τα τελευταία λίγα χρόνια καταγράφηκαν διεθνώς εμβληματικές πολιτικά στιγμές άμεσης δημοκρατίας και λαϊκής πρωτοβουλίας: από το δημοψήφισμα του 2022 στη Χιλή για το σχέδιο συντάγματος που είχε καταρτιστεί μέσω μιας πρωτόγνωρης συμμετοχικής διαδικασίας με την εκλογή ειδικής Συντακτικής Συνέλευσης, που θα καταργούσε το Σύνταγμα της δικτατορίας Πινοσέτ, μέχρι το αίτημα της γαλλικής αντιπολίτευσης προς το Συνταγματικό Συμβούλιο της χώρας για τη διοργάνωση ενός «δημοψηφίσματος με κοινή πρωτοβουλία» προκειμένου να ανατραπεί η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση που προκάλεσε μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις στη χώρα έναν χρόνο πριν.

Η τάση διεύρυνσης των θεσμών και διαδικασιών άμεσης συμμετοχής των πολιτών αντανακλάται και στο ελληνικό Σύνταγμα, το οποίο στην πρόσφατη αναθεώρηση προσέθεσε στον θεσμό του δημοψηφίσματος και έναν νέο θεσμό, αυτόν της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας.

Συγκεκριμένα, με την παρ. 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος εισάγεται η δυνατότητα της πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία. Ειδικότερα, η σχετική διάταξη προβλέπει ότι: «Με υπογραφή πεντακοσίων χιλιάδων πολιτών που έχουν δικαίωμα ψήφου, μπορούν να κατατίθενται έως δύο ανά κοινοβουλευτική περίοδο προτάσεις νόμων στη Βουλή, οι οποίες με απόφαση του Προέδρου της παραπέμπονται στην οικεία κοινοβουλευτική επιτροπή προς επεξεργασία και εν συνεχεία εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση και ψήφιση στην Ολομέλεια του Σώματος. Οι προτάσεις νόμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να αφορούν θέματα δημοσιονομικά, εξωτερικής πολιτικής και εθνικής άμυνας. Νόμος ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρούσας παραγράφου».

Αν η διεύρυνση των θεσμών άμεσης συμμετοχής των πολιτών, με συμβουλευτικό ή και με αποφασιστικό χαρακτήρα, αποτελεί μια γενική διεθνή τάση, στη χώρα μας η δυνατότητα των πολιτών να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά στη νομοθετική διαδικασία καθίσταται πολύ πιο σημαντική. Η πολιτική κρίση και το αίσθημα ελλείμματος εκπροσώπησης, η συνειδητή υποβάθμιση των παραδοσιακών θεσμών ελέγχου της πολιτικής εξουσίας, όπως η δικαιοσύνη, οι ανεξάρτητες αρχές, αλλά και τα ΜΜΕ, και η υπονόμηση του κράτους δικαίου και γενικότερα η εκλογική αντίληψη της δημοκρατίας, που μετατρέπεται έτσι σε «τυραννία της πλειοψηφίας», υπονομεύουν τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς, γεννούν αισθήματα

αδικίας και πολιτικής δυσφορίας και κινητοποιούν τους πολίτες στην κατεύθυνση της ανάληψης πρωτοβουλιών μέσα από την ίδια την κοινωνία.

Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της πρόσφατης επικαιρότητας είναι η συλλογή περισσότερων από ένα εκατομμύριο υπογραφών για την απόδοση δικαιοσύνης στα θύματα του σιδηροδρομικού δυστυχήματος στα Τέμπη, ως απάντηση στην απόπειρα συγκάλυψης των ευθυνών για το έγκλημα αυτό.

Ωστόσο, το παράδειγμα αυτό δεν είναι το μόνο. Σειρά σύγχρονων θεμάτων και νέων αιτημάτων έρχονται στο προσκήνιο, έστω και με μη θεσμοποιημένο τρόπο, χάρη στην κινητοποίηση και στην πίεση των πολιτών και των οργανώσεών τους. Από την προστασία του περιβάλλοντος, μέχρι την καθιέρωση της ισότητας στον γάμο και στην τεκνοθεσία, στην οποία μόλις πρόσφατα προχώρησε η Βουλή των Ελλήνων, μια σειρά από σημαντικά νομοθετικά βήματα δεν θα είχαν γίνει χωρίς την κοινωνική κινητοποίηση.

Στο πλαίσιο αυτό, με την παρούσα πρόταση νόμου επιδιώκεται η έκδοση του εκτελεστικού του Συντάγματος νόμου που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 73, ώστε να καταστεί ενεργή η σχετική συνταγματική πρόβλεψη, που προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2019.

Το γεγονός ότι μετά από σχεδόν πέντε χρόνια η κυβέρνηση συνεχίζει να αδρανεί και αποφεύγει να αναλάβει τη σχετική νομοθετική πρωτοβουλία είναι ιδιαίτερα προβληματικό, καθώς καθιστά αδύνατη την άσκηση ενός ατομικού και συλλογικού πολιτικού δικαιώματος που προβλέπει ευθέως το ίδιο το Σύνταγμα.

Η ουσιαστική και συμβολική βαρύτητα της παράλειψης αυτής αποδεικνύεται από το γεγονός ότι εξαιτίας αυτής περιορίζεται de facto μια πολύ σημαντική δυνατότητα άμεσης και αποτελεσματικής παρέμβασης του λαού στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, τη στιγμή που το ίδιο το πρώτο άρθρο του Συντάγματος ορίζει τη λαϊκή κυριαρχία ως θεμέλιο του πολιτεύματος και τον λαό ως πηγή και λόγο ύπαρξης όλων των εξουσιών.

Η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση ακολουθεί τις εξής θεμελιώδεις επιλογές:

Πρώτον, η διαδικασία της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας διακρίνεται σε τρεις φάσεις: Η πρώτη ολοκληρώνεται με την κρίση περί του παραδεκτού της πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία. Ειδικότερα, μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία είναι παραδεκτή εφόσον δεν παραβιάζει την προϋπόθεση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος, δηλαδή εφόσον δεν αφορά ένα από τα θέματα που δεν επιτρέπεται να αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης με λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία (δημοσιονομικά, εξωτερική πολιτική, εθνική άμυνα). Η δεύτερη ολοκληρώνεται με τη συγκέντρωση του ελάχιστου απαιτούμενου αριθμού έγκυρων υπογραφών, δηλαδή 500.000 Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών με δικαίωμα ψήφου, όπως προκύπτει από τα δεδομένα των εκλογικών καταλόγων. Και η τρίτη με τη συζήτηση και ψήφιση της πρότασης στην Ολομέλεια της Βουλής. Η εισαγωγή επιμέρους σταδίων κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου αμφισβητήσεις σχετικά με το παραδεκτό μιας πρότασης να επιλύονται στην αρχή της διαδικασίας, η οποία είναι δύσκολη, χρονοβόρα και κοστοβόρα.

Δεύτερον, η συλλογή των υπογραφών επιλέχθηκε να γίνεται μόνο μέσω ειδικής ψηφιακής πλατφόρμας της Βουλής των Ελλήνων (πλατφόρμα «Πρωτοβουλία»). Η επιλογή αυτή, αν και έχει ορισμένα επιμέρους μειονεκτήματα (π.χ. σε σχέση με δυσκολίες πρόσβασης μη εξοικειωμένων με τις ψηφιακές τεχνολογίες προσώπων), έχει τρία μεγάλα πλεονεκτήματα: πρώτον, θα διατίθεται δωρεάν και επί ίσοις όροις σε όλα τα ενδιαφερόμενα για την ανάληψη πρωτοβουλίας πρόσωπα, δεύτερον, θα παρέχει εχέγγυα ασφάλειας ως προς τη συλλογή,

αποθήκευση και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών που υπογράφουν και, τρίτον, καθιστά ευχερή τη γρήγορη και έγκυρη διασταύρωση των στοιχείων όσων υπογράφουν μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία, η οποία θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη και αργή στην περίπτωση άλλων διαδικασιών (έγχαρτων ή μέσω άλλων εμπορικών ψηφιακών πλατφορμών χωρίς απευθείας πρόσβαση στα αρχεία των εκλογικών καταλόγων).
Ειδικότερα:

Επί των άρθρων

Στο **άρθρο 1** του προτεινόμενου νόμου οριοθετείται το αντικείμενο αυτού, ήτοι η εξειδίκευση της διαδικασίας εφαρμογής της παραγράφου 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος.

Στο **άρθρο 2** ορίζεται η έννοια της «πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία», καθώς και οι περιπτώσεις στις οποίες αυτή, για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, θεωρείται «παραδεκτή», «αναρτηθείσα προς υπογραφή» και «επιτυχής».

Στο **άρθρο 3** ορίζονται τα πρόσωπα που μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία κατάρτισης πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία και συγκέντρωσης υπογραφών. Συγκεκριμένα, με δεδομένο ότι η συμμετοχή στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας μέσω της ανάληψης πρωτοβουλίας κατάθεσης πρότασης νόμου αποτελεί πολιτικό δικαίωμα, επιλέχθηκε αυτή να επιφυλαχθεί μόνο σε φυσικά πρόσωπα, Έλληνες και Ελληνίδες πολίτες με δικαίωμα ψήφου.

Στο **άρθρο 4** καθιερώνεται η διαδικασία με την οποία μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία αναγνωρίζεται ως κατ' αρχήν παραδεκτή, δηλαδή σύμφωνη με τη μόνη προϋπόθεση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 76 του Συντάγματος, ήτοι την απαγόρευση πρότασης που αφορά θέματα δημοσιονομικά, εξωτερικής πολιτικής και εθνικής άμυνας. Η αναγνώριση μιας πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία ως παραδεκτής ή μη ανατίθεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος κατά την έκδοση της σχετικής απόφασης ασκεί δέσμια αρμοδιότητα στη βάση προηγούμενης υποχρεωτικής γνώμης της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Όλη η διαδικασία διάγνωσης του παραδεκτού ή μη μιας πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία διαρθρώνεται, με βάση την προτεινόμενη ρύθμιση, μέσα σε πολύ σαφή και σύντομα χρονικά πλαίσια, προκειμένου να αποφευχθεί η ματαίωση της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας εξαιτίας καθυστερήσεων των αρμόδιων υπηρεσιών και οργάνων.

Στο **άρθρο 5** προβλέπεται η δημιουργία ειδικής πλατφόρμας της Βουλής των Ελλήνων («Πρωτοβουλία») με σκοπό τη διευκόλυνση της έγκυρης και ταχείας συλλογής υπογραφών επί προτάσεων νόμων με λαϊκή πρωτοβουλία και εξουσιοδοτείται ο Πρόεδρος της Βουλής να ρυθμίσει με απόφασή του τα αναγκαία για τη λειτουργία της. Επίσης προβλέπεται η ανάρτηση των παραδεκτών προτάσεων νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία στην εν λόγω πλατφόρμα με σειρά προτεραιότητας, ενώ προβλέπονται και κάποια ελάχιστα μέτρα δημοσιότητας και ενημέρωσης της Βουλής και του κοινού για προτάσεις νόμου που αναρτώνται προς προσυπογραφή.

Στο **άρθρο 6** προβλέπονται οι δικαιούμενοι/δικαιούμενες να προσυπογράψουν έγκυρα πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία, ορίζονται τα ελάχιστα αναγκαία για την ταυτοποίηση του υπογράφοντος/της υπογράφουσας στοιχεία που πρέπει να συνοδεύουν την προσυπογραφή μέσω της ειδικής πλατφόρμας του άρθρου 4, ενώ διευκρινίζεται ρητά ότι

υπεύθυνη επεξεργασίας και εκτελούσα την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται είναι κατά η Βουλή των Ελλήνων.

Στο **άρθρο 7** ρυθμίζεται η διαδικασία που ακολουθείται από τη στιγμή που μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία καταστεί επιτυχής, ήτοι καταφέρει να συγκεντρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό έγκυρων υπογραφών. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι η συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων του άρθρου 2 παρ. 1 του παρόντος (ελάχιστος αριθμός υπογραφών, δικαίωμα ψήφου των συνυπογραφόντων και συνυπογραφουσών) επικυρώνεται από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής με βάση τα στοιχεία της ειδικής πλατφόρμας του άρθρου 4, ενώ η κατάθεση της επιτυχούς πρότασης νόμου γίνεται με πράξη του Προέδρου της Βουλής.

Ταυτόχρονα, εισάγονται κάποιοι ειδικοί κανόνες που αφορούν τη μεταχείριση μιας πρότασης νόμου με λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία στο πλαίσιο του ισχύοντος Κανονισμού της Βουλής. Προς το σκοπό αυτό, προβλέπεται ότι ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο αντιπρόεδρος που ορίζεται από αυτόν, ως επικεφαλής και εκπρόσωπος του κατεξοχήν αντιπροσωπευτικού θεσμού του ελληνικού πολιτεύματος, θεωρείται ως προτείνων και υπογράφων την πρόταση νόμου με λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία εξομοιώνεται με πρόταση νόμου κατατεθείσα από βουλευτή, για όλες τις σχετικές προβλέψεις του Κανονισμού της Βουλής. Προβλέπεται επίσης ότι η πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία συζητείται και ψηφίζεται κατά την τακτική νομοθετική διαδικασία των άρθρων 89 και επόμενα του Κανονισμού της Βουλής, ενώ τέλος, με σκοπό την αρτιότερη δυνατή νομοτεχνική επεξεργασία του προτεινόμενου νομοθετικού κειμένου που προέρχεται από τη λαϊκή πρωτοβουλία, προβλέπεται υποχρεωτική εφαρμογή του άρθρου 92 του Κανονισμού της Βουλής.

Στο **άρθρο 8** καθορίζεται το χρονικό σημείο μέχρι του οποίου επιτρέπεται η ανάκληση αναληφθείσας πρωτοβουλίας για την κατάθεση πρότασης νόμου και ορίζεται ότι μετά το χρονικό σημείο αυτό η πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία δεν ανακαλείται. Ορίζεται επίσης η τύχη πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία που καθίσταται επιτυχής εντός της κοινοβουλευτικής περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας έχουν ήδη κατατεθεί στη Βουλή σύμφωνα το άρθρο 85 του Κανονισμού της δύο (2) προηγούμενες προτάσεις. Και προβλέπεται, τέλος, η δυνατότητα του αρμόδιου Υπουργού ή οποιουδήποτε βουλευτή να καταθέσει αυτούσια ως νομοσχέδιο ή (βουλευτική) πρόταση νόμου μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία.

Στο **άρθρο 9** ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν την προβολή των προτάσεων νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία τόσο στα ΜΜΕ όσο και σε υπαίθριους χώρους, αλλά και θέματα διαφάνειας σχετικά με τις δαπάνες προβολής και συλλογής υπογραφών επί προτάσεων νόμων με λαϊκή πρωτοβουλία.

Τέλος, στο **άρθρο 10** προβλέπεται η έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2024

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Αλέξανδρος Χαρίσης

Αθανασία Αναγνωστόπουλου

Ευτυχία Αχτσιόγλου

Χουσεΐν Ζεϊμπέκ

Αθανάσιος Ηλιόπουλος

Θεοπίστη Πέρκα

Δημήτριος Τζανακόπουλος

Μερόπη Τζούφη

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Οζγκιούρ Φερχάτ

Θεανώ Φωτίου

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Προτάσεις νόμων με λαϊκή πρωτοβουλία κατ' εφαρμογή του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος

Πίνακας Περιεχομένων	
Άρθρο 1	Αντικείμενο - Πεδίο εφαρμογής
Άρθρο 2	Ορισμοί
Άρθρο 3	Πρωτοβουλία κατάρτισης πρότασης νόμου και συγκέντρωσης υπογραφών
Άρθρο 4	Υποβολή και παραδεκτό της πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία
Άρθρο 5	Ανάρτηση πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία προς υπογραφή - Πλατφόρμα «Πρωτοβουλία»
Άρθρο 6	Συλλογή υπογραφών
Άρθρο 7	Επιτυχής πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία
Άρθρο 8	Αναστολή και ματαίωση της διαδικασίας
Άρθρο 9	Ζητήματα προβολής και οικονομικής διαχείρισης
Άρθρο 10	Έναρξη ισχύος

Άρθρο 1 **Αντικείμενο**

1. Αντικείμενο του παρόντος είναι η εξειδίκευση της διαδικασίας εφαρμογής της παραγράφου 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος, για την υποβολή πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία.

2. Με υπογραφή πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) πολιτών που έχουν δικαίωμα ψήφου μπορούν να κατατίθενται έως δύο ανά κοινοβουλευτική περίοδο προτάσεις νόμων στη Βουλή, σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος. Οι προτάσεις νόμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να αφορούν θέματα δημοσιονομικά, εξωτερικής πολιτικής και εθνικής άμυνας.

Άρθρο 2 **Ορισμοί**

Στον παρόντα νόμο:

α) «Πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία» είναι η πρόταση που καταρτίζεται και κατατίθεται στη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 6 του Συντάγματος και την παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου.

β) «Παραδεκτή πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία» είναι η πρόταση που πληροί την προϋπόθεση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος και χαρακτηρίζεται ως τέτοια κατά τη διαδικασία του άρθρου 4 του παρόντος.

γ) «Αναρτηθείσα προς υπογραφή πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία» είναι η πρόταση που έχει αναρτηθεί στην ειδική πλατφόρμα «Πρωτοβουλία» σύμφωνα με το άρθρο 5 του παρόντος.

δ) «Επιτυχής πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία» είναι η πρόταση που έχει συγκεντρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο έγκυρο αριθμό υπογραφών Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών με δικαίωμα ψήφου, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 και το άρθρο 7 του παρόντος.

Άρθρο 3

Πρωτοβουλία κατάρτισης πρότασης νόμου και συγκέντρωσης υπογραφών

1. Πρωτοβουλία για την κατάρτιση πρότασης νόμου και τη συγκέντρωση των προβλεπόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 1 υπογραφών μπορεί να αναλάβει οποιοσδήποτε Έλληνας ή οποιαδήποτε Ελληνίδα πολίτης με δικαίωμα ψήφου, ατομικά ή από κοινού με άλλους/άλλες.

2. Επί της πρότασης νόμου που καταρτίζεται, εκτός των ουσιαστικών προτεινόμενων ρυθμίσεων, αναγράφονται επίσης:

α) Το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία των προσώπων της παρ. 1 που αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία κατάρτισης της πρότασης και συλλογής των υπογραφών και

β) τα στοιχεία επικοινωνίας (κατ' ελάχιστον αριθμός τηλεφώνου και διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) τουλάχιστον ενός εξ αυτών που αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία.

Πρόταση νόμου που δεν αναγράφει τα στοιχεία αυτά δεν είναι έγκυρη και δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

Άρθρο 4

Υποβολή και παραδεκτό της πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία

1. Η πρόταση νόμου υποβάλλεται από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 2 στη Βουλή των Ελλήνων και καταχωρείται σε ειδικό πρωτόκολλο που τηρείται στο γραφείο του Προέδρου της Βουλής. Μετά την υποβολή της, η πρόταση νόμου διαβιβάζεται αμελλητί στην Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής, η οποία εντός δεκαπέντε (15) ημερών συντάσσει έκθεση περί της συμμόρφωσης ή μη με τους περιορισμούς του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 73 του Συντάγματος. Εάν δεν έχει συνυποβληθεί ανάλυση συνεπειών ρύθμισης του άρθρου 85 παρ. 3 του Κανονισμού της Βουλής από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 2, αυτή καταρτίζεται με ευθύνη της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής και συνοδεύει την πρόταση νόμου.

2. Η πρόταση νόμου χαρακτηρίζεται ως παραδεκτή ή μη με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης κατόπιν υποχρεωτικής γνωμοδότησης της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής που δίδεται εντός επτά (7) ημερών από τη διαβίβαση σε αυτή της έκθεσης της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής. Η απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διαβίβαση σε αυτόν της γνωμοδότησης της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής.

3. Πρόταση νόμου που χαρακτηρίζεται ως παραδεκτή με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου, αναρτάται αμέσως προς υπογραφή στην ειδική πλατφόρμα του επόμενου άρθρου με πράξη του Προέδρου της Βουλής.

4. Πρόταση νόμου που χαρακτηρίζεται ως μη παραδεκτή αρχειοθετείται με πράξη του Προέδρου της Βουλής. Η πράξη αρχειοθέτησης γνωστοποιείται από τον Πρόεδρο της Βουλής στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Άρθρο 5

Ανάρτηση πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία προς υπογραφή - Πλατφόρμα «Πρωτοβουλία»

1. Στη Βουλή των Ελλήνων δημιουργείται και λειτουργεί ειδική ψηφιακή πλατφόρμα με ονομασία «Πρωτοβουλία», οι τεχνικές προδιαγραφές, η πρόσβαση και η έναρξη παραγωγικής λειτουργίας της οποίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. Στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου ορίζονται επίσης ο τρόπος πρόσβασης στην πλατφόρμα για το σκοπό της ανάρτησης πρότασης νόμου προς υπογραφή ή της υπογραφής αναρτηθείσας πρότασης, ο τρόπος υπογραφής, καθώς και ο τρόπος διασταύρωσης των στοιχείων του υπογράφοντος ή της υπογράφουσας και η διαπίστωση, μέσω της βάσης δεδομένων των εκλογικών καταλόγων που τηρούνται στο Υπουργείο Εσωτερικών, ότι έχει δικαίωμα ψήφου.

3. Οι προτάσεις νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία που χαρακτηρίζονται ως παραδεκτές κατά το προηγούμενο άρθρο αναρτώνται προς υπογραφή στην πλατφόρμα της παρ. 1 με αυστηρή σειρά προτεραιότητας ανάλογα με την ημερομηνία της σχετικής απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης.

4. Η ανάρτηση πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία προς υπογραφή ανακοινώνεται στη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κανονισμού αυτής. Στην ιστοσελίδα της Βουλής δημιουργείται ειδικός χώρος προβολής των ενεργών προτάσεων νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία.

Άρθρο 6

Συλλογή υπογραφών

1. Πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία συνυπογράφεται έγκυρα μόνο από Έλληνες και Ελληνίδες πολίτες με δικαίωμα ψήφου. Η συγκέντρωση των υπογραφών γίνεται ψηφιακά/επιγραμμικά μέσω της ειδικής πλατφόρμας του προηγούμενου άρθρου.

2. Τα ελάχιστα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να συλλέγονται κατά τη συνυπογραφή πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία μέσω της ειδικής πλατφόρμας του προηγούμενου άρθρου είναι:

- α) το ονοματεπώνυμο,
- β) το πατρώνυμο,
- γ) το μητρώνυμο,
- δ) το έτος γέννησης και
- ε) ο αριθμός δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή ο αριθμός διαβατηρίου ή ο αριθμός δημοτολογίου ή ο ειδικός εκλογικός αριθμός του υπογράφοντος/της υπογράφουσας.

3. Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται χρησιμοποιούνται προς τον σκοπό του παρόντος νόμου και για τη συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία για την οποία διατέθηκαν,

φυλάσσονται δε και τυγχάνουν επεξεργασίας σύμφωνα με τους όρους της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, με υπεύθυνη επεξεργασία και εκτελούσα την επεξεργασία τη Βουλή των Ελλήνων.

Άρθρο 7

Επιτυχής πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία

1. Πρόταση νόμου αναρτημένη προς υπογραφή στην πλατφόρμα του άρθρου 5 που συγκεντρώνει τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό υπογραφών σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 διαβιβάζεται αμελλητί με πράξη του Προέδρου της Βουλής στη Διάσκεψη των Προέδρων, η οποία επικυρώνει τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων του άρθρου αυτού, με βάση τα στοιχεία της ειδικής πλατφόρμας του άρθρου 5.

2. Μετά την επικύρωση της συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, μια πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία θεωρείται επιτυχής και κατατίθεται προς συζήτηση και ψήφιση κατά το άρθρο 85 του Κανονισμού της Βουλής με πράξη του Προέδρου της, η οποία επέχει και θέση υπογραφής της πρότασης νόμου και των συνοδευτικών αυτής εγγράφων.

3. Η πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία από την κατάθεσή της σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο εξομοιώνεται με πρόταση νόμου κατατεθείσα από βουλευτή, τη δε θέση του προτείνοντος βουλευτή κατά το άρθρο 84 του Κανονισμού της Βουλής και για την εφαρμογή όλων των σχετικών διατάξεων αυτού έχει ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο Αντιπρόεδρος που ορίζεται από αυτόν με την πράξη της προηγούμενης παραγράφου. Ο Πρόεδρος ή ο ορισθείς Αντιπρόεδρος δεν έχουν το δικαίωμα να αποσύρουν την πρόταση νόμου κατά το άρθρο 86 παρ. 3 του Κανονισμού της Βουλής.

4. Μετά την κατάθεσή της η πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία παραπέμπεται στην οικεία κοινοβουλευτική επιτροπή προς επεξεργασία και εν συνεχεία εισάγεται προς συζήτηση και ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής κατά την τακτική νομοθετική διαδικασία των άρθρων 89 και επόμενα του Κανονισμού της Βουλής.

5. Στην περίπτωση προτάσεων νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία το άρθρο 92 του Κανονισμού της Βουλής εφαρμόζεται υποχρεωτικά.

Άρθρο 8

Αναστολή και ματαίωση της διαδικασίας

1. Πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία ανακαλείται ελεύθερα από τα πρόσωπα που ανέλαβαν την πρωτοβουλία σύμφωνα με το άρθρο 3 μέχρις ότου χαρακτηριστεί παραδεκτή και αναρτηθεί στην ειδική πλατφόρμα του άρθρου 5 προς προσυπογραφή. Επί πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται από περισσότερα πρόσωπα από κοινού, αυτά μπορούν μέχρι το χρονικό σημείο του προηγούμενου εδαφίου να αποσύρουν την στήριξή τους στην πρωτοβουλία είτε μεμονωμένα, οπότε η πρωτοβουλία συνεχίζει ως εάν να είχε υποβληθεί εξ αρχής από τα λοιπά πρόσωπα, είτε συνολικά, οπότε η πρωτοβουλία ανακαλείται πλήρως. Μετά το χρονικό σημείο του πρώτου εδαφίου, η πρόταση δεν ανακαλείται και συνεχίζεται μέχρι τη με οποιοδήποτε τρόπο ολοκλήρωση της διαδικασίας κατά τις διατάξεις του παρόντος.

2. Αν πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία καταστεί επιτυχής εντός της κοινοβουλευτικής περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας έχουν ήδη κατατεθεί στη Βουλή σύμφωνα το άρθρο 85 του Κανονισμού της δύο (2) προηγούμενες, η διαδικασία αναστέλλεται. Με την έναρξη της νέας κοινοβουλευτικής περιόδου τα πρόσωπα που είχαν την πρωτοβουλία κατάρτισης της πρότασης νόμου κατά το άρθρο 3 παρ. 1 μπορούν με δήλωσή τους, που υποβάλλεται στο ειδικό πρωτόκολλο του άρθρου 4 παρ. 1 του γραφείου του Προέδρου της Βουλής, να ζητήσουν τη συνέχιση της διαδικασίας. Αν η δήλωση αυτή δεν υποβληθεί εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη της νέας κοινοβουλευτικής περιόδου, η διαδικασία ματαιώνεται, η πρόταση νόμου θεωρείται ανακληθείσα και αρχειοθετείται με πράξη του Προέδρου της Βουλής.

3. Σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας που προηγείται της κατάθεσης πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία κατά την παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου μπορεί ο αρμόδιος Υπουργός ή οποιοσδήποτε βουλευτής να την καταθέσει αυτούσια ως νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου, αντίστοιχα, στη Βουλή. Στην περίπτωση αυτή και μόνο εάν το νομοσχέδιο ή η βουλευτική πρόταση νόμου υπερψηφιστεί από τη Βουλή, η διαδικασία ματαιώνεται και η πρόταση νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία αρχειοθετείται με πράξη του Προέδρου της Βουλής.

Άρθρο 9

Ζητήματα προβολής και οικονομικής διαχείρισης

1. Εντός εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση επιτυχούς πρότασης νόμου προς επεξεργασία και ψήφιση στη Βουλή υποβάλλεται στον Πρόεδρο αυτής αναλυτική έκθεση με τις δαπάνες προβολής και δημοσιότητας της πρότασης στις οποίες προέβησαν τα πρόσωπα του άρθρου 3 παρ. 1. Η έκθεση συνοδεύεται από τα νόμιμα παραστατικά και δημοσιεύεται στην πλατφόρμα «Πρωτοβουλία» της Βουλής των Ελλήνων.

2. Τα τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά μηνύματα για την προβολή αναρτηθείσας προς υπογραφή πρότασης νόμου με λαϊκή πρωτοβουλία εξομοιώνονται με μηνύματα κοινωνικού περιεχομένου κατά την έννοια της κοινής υπουργικής απόφασης 1686/2018 «Δωρεάν μετάδοση μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς» (Β' 2037), η οποία εφαρμόζεται αναλογικά, και μεταδίδονται δωρεάν από της τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς για τουλάχιστον πέντε (5) λεπτά ανά εβδομάδα. Σε περίπτωση σώρευσης περισσότερων μηνυμάτων, η επιλογή γίνεται με κλήρωση.

3. Οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί υποχρεούνται να παρέχουν επαρκή ενημέρωση, στις ειδησεογραφικές και ενημερωτικές εκπομπές και εκπομπές πολιτικού διαλόγου, για αναρτηθείσες προς υπογραφή προτάσεις νόμου και να δίνουν βήμα για την παρουσίαση των απόψεων των πολιτών ή των εκπροσώπων των φορέων που λαμβάνουν τη σχετική πρωτοβουλία.

4. Οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. υποχρεούνται να μεταδίδουν σε τακτά χρονικά διαστήματα ενημερωτικά μηνύματα για τη δυνατότητα ανάληψης νομοθετικής πρωτοβουλίας από τους πολίτες, να ενημερώνουν για σχετικές πρωτοβουλίες και να αναλαμβάνουν κάθε πρόσφορη πρωτοβουλία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών γύρω από τον θεσμό αυτό.

5. Για την υπαίθρια προβολή μηνυμάτων που αφορούν αναρτηθείσες προτάσεις νόμου με λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία και τη σχετική συλλογή υπογραφών εφαρμόζεται το άρθρο 44 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 46 παρ. 1 περ. α' του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

Άρθρο 10
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2024

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Αλέξανδρος Χαρίσης

Αθανασία Αναγνωστόπουλου

Ευτυχία Αχτσιόγλου

Χουσεΐν Ζεϊμπέκ

Αθανάσιος Ηλιόπουλος

Θεοπίστη Πέρκα

Δημήτριος Τζανακόπουλος

Μερόπη Τζούφη

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Οζγκιούρ Φερχάτ

Θεανώ Φωτίου